

TELEGRAFUL ROMÂNUL.

Telegraful este Duminică și Joi, la fiecare două săptămâni cu adănsul Poștărilor — Prenumeratul se face în Sibiu la expeditorul poștei, prețurile la 3 r. poște cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețurile prenumerației pentru Sibiu este pe an 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de an 3 fl. 50. Pen-

Nr. 16.

ANULU XXV.

Sibiu 24 Februarie (8 Martie) 1877.

Trăiește la parte ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe un an 8 fl. 60. o jumătate de an 4 fl. v. a. Pentru principii și țări străine pe an 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia oară cu 7 cr. și pentru a doua oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Cerculariu

către toate oficiile protopresbiterale din arhiepiscopie

Nr. 601. Bis.

S'a observat aici: ca alegerile de parochi și de capelani efectuate în sinodele parohiale, în mare parte se subternu aici dela respectivele oficii protopresbiterale fara că acelea s'au fost censurate mai înainte la scaunul protopresbiteral, conformu §-lui 33, p. 3. din statutul organic; și acest'a se întâmplă mai ales din cauza: că ci în unele tracturi membrii scaunelor protopresbiterale cu greu se intrunesc la ședințe în numărul cerut.

Că dar' s'au înlesnă decidera finală în meritul alegerilor de felul acest'a, și preste totu s'au mențină dispozițiile normative din statutul organic, — cu acest'a se dă îndrumare tuturor oficiilor protopresbiterale din arhiepiscopie noastră: ca alegerile de parochi, capelani și de diaconi s'au le supună mai înainte censurării la respectivul scaun protopresbiteral, și numai după aceea s'au le aseră aici spre afacere ulterioară; și la casa de vreo pedecă s'au face aici raportul pentru delaturarea acia.

Totodată sunt poftite oficiile protopresbiterale a reflectă pre senșurării membri ai scaunelor protopresbiterale la detorința lor de a participa cu serguinta la ședințele scaunului protopresbiteral, fiindu răspundătoru fiescă-care pentru scaderile, ce aru urmă cu vin'a lui în afacerile curinte ale respectivului scaun protopresbiteral.

Sibiu, 17 Februarie, 1877.

Consistoriul arhiepiscopal
MIRONU ROMANUL m. p.
arhiepiscopu.

Cultur'a magiara.

(Urmare.)

Vom începe numai decât cu viața politică, cea parte a vieții, în care cugetările se manifestă cu mai multă energie, de ore-ce aici ele ceru numai decât a fi intrupate în nise forme de viață, dela care aternă s'au tere și traiul zilnic al omilor. Întrebarea, ce ni se pune, nu este politică, ci cu deservire logică: cum se motivează tota lucrarea politică a magiarilor?

Sunt oameni de caracter pronunțat, cu o voință fermă și rezultată la moment. Îndeosebi înse voința unor asemenea oameni este mai mult o izbucnire psihologică, decât rezultatul logic al chibzuirei: puterea, care împinge la faptă, sunt simțimintele mostenite ori contractate prin obiceiuri, ieră nu cugetările dobândite prin muncă sufletească. Din această deosebire va trebui să scotem caracteristică întregii lucrări politice a magiarilor: sunt oameni, pe care îi hotărăsc simțimintele și obiceiurile, oameni care gândesc mult, dar' care cugetă puțin. Și parca din adinsu întregă creștere, întregul învia-ment public magiar e astfel organizat, că să producă acest rezultat. Darwin arată, cum fi mostenesc deosebire pasiuni, deprinderi și aplecări ale parinților lor. La magiari această mostenire firească trebuie să

fie mai mare decât la poporele dimprejur, care sunt mai puțin vitorose în afecțiunile lor. Pre lângă această copilărie magiari încă de mici sunt ore-si cum dresati la anumite afecții și prevențiuni, pe care ori-ce „becsületes magyar ember“ trebuie să le aibă. Asiă „hunczut a német“, „oláh medve“, „vad rácz“, „a tot nem ember, a kása nem étel“, în stersitu ura ori disprețu pentru alte popore, și fala națională necumpetată. După toate școlă magiara anume se crede menită a jigni dezvoltarea unor anumite facultăți, dezvoltându cu deosebire simțimintele patriotice și naționale. După vederile pedagogice magiare învia-mentul este menit a forma pe oameni, ieră nu a da liberă dezvoltare tuturor puterilor viitorului om. Cu deosebire înse politicesc staruiesc școlă magiara să si dresze școlarii. În sferă tinerii parasesc școlă și intra în o atmosferă socială, plină de acele-si vederi, acelea-si prevențiuni, acelea-si afecțiuni. Cu acest chipu rezultă un popor bine închiegatu, oameni, care numai decât găsesc elementele de înțelegere și sunt capabili a se hotărî la moment: acestu popor înse nu sunt oameni cugetători; fiescă care este un geandarmu, un brățu executiv, dar' foarte puțin comandanți chibzuitori, care știu să si stăpânească afecțiile, să si ridice de iluziuni, să tie s'au de fapte și să lucreze după un plan bine întemeiat.

Vedindu aceste, anevia ne vom hotărî să cautăm în viața politică a magiarilor nise cugetări, care aru pute fi de folos și pentru alții. Este originalitate în această viață: originalitate înse în afecție, în manieră și în staruintie, ieră nu în idei practice. Ce voru magiarii nu voru în urmă unei insirări de cugetări originale, ci sub impresia simțimintelor, iluziunilor și prevențiilor comune. Ne rămâne dar' întrebarea practică: cum știu magiarii să facă, ce voru, cându toate mijlocele le stau la dispozițiune? Au știu ei să dea acestei țări o organizațiune practică și potrivită cu interesele lor proprii? Ce au făcut cu comunele? cu comitatele? cu întregă administrațiune internă? Ce au făcut cu bogățiile țării? Ce au făcut cu justiția? ce au făcut cu toate celelalte părți ale vieții? Au știu ei să exploateze pozițiunea, de care se bucurau, în folosul lor propriu? .. Ei insi și voru trebui să mărțurisească, că s'au căznitu, cătu s'au căznitu dar' mai multu au frântu decât au deresu. În viața publică trebile nu se facu cu vorbe late: trebuiesc oameni, care să cugete, să si dea s'au despre starea țării, să iă lucrurile cum sunt, ieră nu cum aru dori se fia, și apoi să scie a potrivă măsurile atâtu cu scopul politic, câtu și cu faptele din viață. Asemenea oameni nu sunt magiarii. Dlu Tisz'a scie să provoce o manifestațiune politică, scie să facă efect; nu scie înse ce cugetă românii, ce voru, ce potu, ce sunt în statul magiar și tocmai pentru aceea nu scie, ce rezultă va produce în a treia parte a țării un ordin alu sen. Și ce dlu Tisz'a nu scie, multi nu știu și mai multi chiaru nu credu de cuviință a ști.

Urmarea acestei lipse de bunăvoință pentru a ști lucruri, care ceru a fi știute, este, că partea cugetătoare a oamenilor, care iau parte la viața

publică a Ungariei, sunt nemagiari, și cu deosebire germani și jidani care s'au declarat de magiari. Acești facu proiectele de legi, acești sunt secretari de stat, șefi de secțiuni, directori de asiediaminte publice, acești sunt adeverați purtători ai practicei culturii politice magiare. Prințesii Ungariei a devenit eticesc o parte a Germaniei, și acest'a e un'a dintre nenorocirile, de care suferă țiera: suntem administrați după nise principii, care nu se potrivesc cu stările noastre.

Să ne întrebăm, ce este în întregă organizațiune publică a Ungariei originalu și totu-odată vrednicu de a fi împrumutatu de către alte popore. Constituțiunea este unu lucru frumosu, dar' asiediatu pe nise principii, ale căroru martiri n'avem să-i căutăm în Kecske-mét ori în Dobritien, ci la Paris și la Lyon. Românii vecini n'au credința de cuviință a se organiza potrivitu cu constituțiunea magiara, ci a mersu la Paris și la Lyon. N'au făcut bine; dar' cu atât mai reu facea, împrumutându dela vecinii, care si ei împrumutase. Chiaru frații de cruce a-i magiarilor, turcii, nu au credința de cuviință să primască copila magiara, ci au împrumutatu din izvorul primitiv. Ne înduim dar', că se va mai fi găsindu în Orientu unu popor, care să se adreseze la magiari în materie de constituțiune.

Organizațiunea internă, comunele și comitatele, erau celu puțin în aparență, rezultate istorice. În adevăr ele sunt o imitațiune a „Gaugraf-schatt“-urilor germane. După ce înse țiera si-a datu o constituțiune și naționalitățile au începutu a si pronunța individualitatea în viața publică, a trebuit să ne înduim, că această organizațiune nu se potrivește nici cu constituțiunea, nici cu interesele naționalităților, ba chiaru nici cu interesele magiarilor. S'au făcut dar' schimbări, dar' totu schimbări rezultate din impresii momentane: astadi organizațiunea internă a Ungariei este o împetecitură, care nu mai e bună de nimicu, dar' de cum se fia vrednică de a fi împrumutată de către alții.

Împetecitură împeteciturilor, adevărata gradina de frumsetie e înse dreptul comun și dreptul penal. Ni s'au datu o procedură civilă și altă penală, adică ni s'au spus cum să aplicăm legile. Dar' aceste legi? — ele lipsesc. Bagagiulu juridicu alu Ungariei este o gramada de faramituri, pre care trebuiesc să ni le adunăm din caotică legislațiune a celor din urmă patru seculi. — Ei, bine! asemenea talmesiu-balmesiu nu învrednicesc la nici unu felu de misiune civilizatoare.

Pentru că să nu perdem vremea în cercetări zadarnice, să constatăm, că în finanțe și administrațiunea comercială magiarii nu numai nu au doveditu, că au vederile lor proprii, ci din contra au doveditu o apropiere de seversă lipsa de idei sanatoase. După ce au adus țiera în starea, în care este, credu că nu mai pretindu a servi și în această privință de modelu pentru alte popore, care au norocirea de a nu se fi ruinatu încă.

Totu omulu cugetătoru să si dea s'au, deca aceste aprecieri sunt așediate pro fapte adevărate și deca concluziunile sunt bine întemeiate. Scopulu acestei espuneri nu este a discredită pre magiari, ci a ne lamuri

despre densii; și a-si dori că totu românulu să fia înduimatu, că este ridiculu a ne teme de cultură politică a magiarilor, de ore-ce această cultură se reduce la câte-va forme de viață în deobște fără de nici unu folos. Tocmai atât de multu e de doritu înse, că să ne temem de dresură politică a magiarilor. În luptă pentru esistență, suntemu oșeri-cum siliti a ne înarmă în același chipu că si adversarii nostri: vedindu că ei se dresze pentru viața publică și noi amu începutu a ne dresă. Nu sunt puținii români, care sustien, că este bine și chiaru necesaru a altoi în copii anumite simțiminte, vederi și deprinderi, și care pretindu, că școlă trebuiesc să formeze pre viitorii cetățeni. Scopulu vieții noastre publice este înse a mară comoră de cugetări a tuturor și a fiescă-cărui în parte; pentru aceea fiescă-care parinte și fiescă-care învia-toriu e datoriu a deprinde pre viitorii oameni să cugete; să fimu apoi înduimati, că viitorii cetățeni, care voru fi deprinsi a cugetă, voru fi cu multu mai puternici decât alții, care au fost dresati. Sunt idei de ordine mai înaltă, pre care trebuiesc să le aibă totu omulu; tocmai în omulu cugetătoru aceste idei se voru manifestă înse cu mai multă putere, de ore-ce elu va fi convinsu despre ele. Este bine să dăm copiloru o creștere religioasă, să le nutrimu simțimintele naționale și să altoim în țensii încă de mici iubirea către țiera și dinastia: mai bine este înse să ii creștemu astfel, că în verstă de barbati să se p'oa convinge, că religiu-ne, naționalitatea, iubirea de țiera și alipirea către dinastia sunt temeliile fiescă ale vieții noastre.

(Va urmă.)

Asupra brosierei „O cugetare politică“ vine „Pressa“ și se exprima astfel:

Starea noastră politică actuală este ea de natură asiă încâtu să o aflăm îndestulătoare și asigurătoare? Nu, ne răspunde chiaru d. I. Ghic'a.

D-lui recunosc insusi în brosiură sea, că situațiunea noastră politică nu este încă completă; că puterile nu au avut încă la 1856 tempulu „a se înțeleg pentru a crea României o pozițiune specială și proprie a ei, o neutralitate garantată de puterile Europei.“

Și foarte mare dreptate are d. I. Ghic'a; căci la 1856, cându pentru primă oară în. P'orta s'au admisu în echilibrulu europen garantă puterilor ce ni s'au acordatu și nouă nu a fost specială și separată numai pentru noi, ci amu fostu cuprinsi în aceeași garanție colectivă. Inconveniențele acestui sistem, pre care „Pressa“ le-a indicatu încă din 1870, s'au simțitu mai alesu acum în evenimentele actuale. Neutralitatea României, după cum este ea stipulată între puteri, nu este de natură a opri atacurile său invasiunile ce aru veni asupra noastră din alte părți decât dela Turci. Neutralitatea noastră, nefindu de formă acelei din Belgia ori din Elveția, nu p'ote fi nici respectată, cum este a acelei țării, nici a opri ori evita conflictele ce se potu ivi cu înlesnire în Orientu.

Au trebuit să vină evenimentele de fată, spre a se cunoște acestu adevăr.

Dară atunci ce suntemu? — Suntemu unu ce fără nume. Suntemu unu ce care se va defini în momentul trebuinței, și după trebuința. Suntemu adevărat unu ce nedefinit și necunoscut, pre care totu 'lă potu defini, după cum le va veni mai bine, și de care totu se pōte servi, după cum voiescu a ne cunōsce.

Aceste pericole le numim teribile, inadinsu. Căci mai tot publicistii, mai tot oamenii de stat ai Europei, și d. Ioanu Ghic'a împreună cu ei, sunt convinși că imperiul otomanu este déjà unu corp putredu, că elu nu va mai pute ține multu tempu, că are să cadă într'o bună dimineață. Cestiunea orientului este dar' de acum înainte, permanentu deschisă pentru noi; ea poate produce, într'o zi, nise colosale sguduri; dacă din acele sguduri va cădea acestu colosu, numitu imperiul otomanu, nu întielege ori-cine că noi suntem amenințați de a fi sfărâmați prin căderea sea preste noi, dacă vomu continuă a fi în pozițiunea incertă și nedefinită că cea de astăzi?

Este dăra lesne de înțelesu că, pentru noi românii, cestiunea politica trebuie să primeze pre toate celelalte, fiindcă este vorba de însași ființa și naționalitatea noastră.

De aceea, cu fericire vedem ca si d. Ioanu Ghic'a, cá si diurnalulu „Románulu“, suntu de acordu a recunósce acestu gravu periculu; ca, ce e mai importantu, suntu de acordu a recunósce si singurul mijlocu spre a lecuí reulu imensu ce ne amenintia.

Sa cităm propriile cuvinte din
brosiur'a d-lui I. Ghic'a:

„Românii au aspiratiuni legitime
 „câtă independintia; ómenii de statu
 „ai Turciei o sciu, si cu tóta man-
 „dria si inganfarea loru, o întielegu
 „recunoscú ca tempulu nu este depar-
 „tatu. Garantandu-se in sa neu-
 „tralitatea Romaniei de puterile Eu-
 „ropei, precum s'a facutu pentru Bel-
 „gia, si radicandu-se unu statu ab-
 „solutu suveranu si independentu prin
 „radicarea nostra s'aru face Turciei o
 „positiune avantagiósa, etc. . .“

Repetăm, vedem cu fericire ca d. Ioanu Ghic'a recunoște ca absolută independenția a statului nostru,

garantata de marile puteri, este singurul remediu la gravele pericole ce ne amenintia. Cu inca si mai mare fericire amu vedutu ca de mai multu tempu diariulu „Românulu“ are aceeaşi idea.

„Press'a" a dezvoltat-o si a emis-o
pentru prim'a oară, inca dela 1870.
Dacă nu aru fi spatiulu de tempu de
siese ani, aru crede cine-va ca „Pres'a"
din 1870 a copiatu tocmal cuvintele
dlui I. Ghic'a de astadi. Fata pro-
priele cuvinte ale „Pressei" din re-
vista dela 3 Novembre 1870:

„Europ'a a voit'u la 1856 sa cre-
eze din Romani'a unu bulevardu la
portile orientului, o linia interme-
diara, unu teritoriu neutru intre mai
multe imperii diverse ce s'aru pute
ciocni. Dar' acestu scopu este pre ju-
metate atinsu, pre catu tempu Roma-
ni'a va avea actual'a sea semi-inde-
pendintia, va fi unu statu semi-suve-
ranu, cum la numescu publicistii. Candu
unu conflictu s'aru nasce intre vecini,
teritoriulu Romaniei risica de a nu fi
respectatu; caci sublim'a Porta tiene
un'a ca Romani'a face parte integranta
din imperiulu seu. Dar' candu acestu
imperiu este in resbelu cu cine-va,
Romani'a nu pote fi teritoriu neutru,
de vreme ce este parte integranta, de
vreme ce nu este absolutu independ-
enta. Unde mai este atunci lini'a
neutra ce Europ'a crediuse ca pusesse
la portile orientului!

Déca Belgi'a nu erá independenta,
déca facea si ea parte integranta din
Prusi'a séu din Franci'a, teritoriulu
seu aru fi fostu óre respectatu, si aru
fi pututu dá atâtea servicii ambiloru
beligeranti?!

Numai prin independența României se va putea atinge pe deplin scopul ce puterile și-au propus, cându au garantat autonomia română.

Romani'a, creata regatu indepen-
dinte, cá si Belgi'a, aru deveni unu
statu egal utilu pentru toti vecinii.
Acestu regatu, pusu sub garanti'a co-
lectiva a puteriloru celoru mari, va
ave o esistenza asigurata, cá si Belgi'a,
si toti voru fi datori a-lu respecta.

Turci'a va afla multu mai conformu cu interesele sele a avé inaintea
ea unu paravanu, unu statu cu ade-
veratu neutru, preste care nu va puté
nimeni sa tréca spre a o atacá. Rus-
i'a nu-si va puté desmintí politic'a
sea traditionala de a ajutá tóte aspi-
ratiunile legitime ale crestiniloru din
orientu. Austri'a si Ungari'a voru afla
mai avantajosu pentru sigurant'a
oru de a se creá dóue imperiuri.
Angli'a va contribuí totu-déun'a a
ajutá totu ce póte garantá pacea in
orientu. Franci'a, Itali'a, Prussi'a, voru
continuá a ne fi totu atátu de favo-
rabile cá si in trecutu...⁴

Aceste adevăruri, cari, espuse în 1870, au aredicatu furtun'a contr'a „Pressei“, si din partea „Românului“, si din acea a dlui Ioanu Ghik'a, si din partea tuturor amiciloru d-loru, — astadi suntu recunoscute de toti, necontestate, si desvoltate cu mai multu talentu si fortia de adversarii loru de alta-data. Acestu efectu fericitu de care mai toti românii trebuie sa ne feliçitâmu, 'lu datorimu numai tempu-lui si impregiurâriloru ivite dela 1870 încôce.

Odata dar' ce remediu este recunoscuta si admisu de toti, cum trebuie sa lucrăm că sa-lu dobendim? Aci este cestiunea. Intr'acést'a aru stă solutiunea propusa in brosiur'a dlui Ioanu Ghik'a.

Trebuie înse sa declarâmu, dela
inceputu ca aceea ce propune d. I.
Ghik'a nu este o adeverata solutiune.

D-lui ne sfatuieste că, în casu de resbelu intra Turci'a si Russi'a, noi sa fimu neutri; inse, fiindu ca d-lui recunoște ca neutralitatea cum o avemu noi este unu cuventu vagu, admite ipotes'a ca ori turcii ori rusii aru trece la noi. Atunci noi, adaoga d-lui: „sa protestâmu susu si tare inaintea Europei in contra violărei teri-

torului nostru, si sa ne rezervăm
actiunea pe fitoriu, retragendu armat'a
nostra din ochii trupelor straine."

Este de prisos a mai critica
sta povatia, ce ni se pare ca nu este
nici serioasa, de vreme ce nu este reali-
sabila. In urm'a criticelor complete,
minutiöse, si cu multu spirit, facute
de „Românulu“, nu ne mai rămâne
nimicu de disu.

Este destulă numai a ne resumi
ca, după ce d. I. Ghik'a recunoște ca
există pericole pentru noi; după ce
declara că opera puterilor dela 1856
a fost, pentru noi, incompletă și ne-
suficientă; după ce ne spune că ceea
ce trebuie de făcut, ca singurul re-
mediu practic, este de a forma din
România unu stat absolut indepen-
dente, neutru și garantat de puteri,
— se opresc aici, și nu ne arată cum
trebuie să lucrăm spre a ajunge sa
realizăm scopul ce-l avem, adică
sa obținem singurul remediu ce
ne-aru scăpa de pericol!

Ni se pare dar' ca oper'a d-sele este prea incompleta si f'ara nici o solutiune.

I-er' deca crede ca fug'a la munti,
in casu de nevoie, cu ostire cu totu,
aru fi o solutiune, atunci desilusiunea
i-aru fi amara, candu i s'aru ascultá
povati'a; cáci altu efectu realu nu aru
puté avé o asiá fuga, decátu a espune
tiér'a la ori-ce atacuri din afara, a le-
gitimá anarchi'a in tiéra, a desfiintá
si autoritáti, si ministere, ba si dom-
ni'a; a ne pune, in fine, tocmai in con-
ditiuni cum sa ne cuceréscá fórté bine
pe lu dintáu s'eu mai fórté ocupantu!

Asiâ purtându-ne, amu ajunge noi
la independintia, adeca la salvare? Nu
o credemu.

Dar' ce sa facemu? ne-aru obiecta d. I. Ghik'a. — Amu spusu dela inceputu, ca noi nu suntemu in pozitieune a dá planuri de actiune. Ne mulțiamimu, a critica, a aprobá séu a lepadá de cele date de altii.

Totu ceea ce putem noi indica, este, nu unu planu de actiune, ci nisce principii generale, indispensabile ori-cărui planu seriosu, spre a se ajunge la inlaturarea pericoleloru possible.

Aceste reguli s'eu principii suntu
 prea simple si putienu numeroase.
 fortia in intru si spriginulu in afara.
 Eata adeverata politica traditionala
 dar' si rationala, ce trebuie s'o aiba
 romanii, spre a ajunge la scopulu pro-
 pusu. Sa ne permita d. I. Ghik'a a-
 spune ca, cu fuga la munti nu se va
 atinge scopulu propusu prin brosiur'
 sea. Sa ne permita si confratii del
 „Românulu“ a le spune ca, prin sfa-
 sierile si exclusivismulu din intru, pre-
 cum si prin fapte cari inspira neincre-
 dere in afara si ne departeaza sprigi-
 nile, ierasi nu se poate ajunge scopulu
 comunu.

In asiá casuri amu avé bancrut' in intru si izolarea in afara, adec slabiciune sub tóte puncturile de vedere.

Dar', fără unirea tuturor forțelor interne și fără simpatii sêu sprijinite în afara, repetăm, suntemu expuși la cele mai grave pericole. Este necesar a cugeta, până este timp, la această gravă pozițiune!

Diu'a de 3 Martiu st. n. a fost o di, carea in calendariulu ministe-
riului ung. actualu, de siguru nu
scrise cu litere rosii. In casa' depu-
tatiloru interelatiunile au fostu
formala eruptiune. Dintâiu a in-
terelatu deputatulu serbu Dr. Polik
asupr'a politicei orientali si adeca
1. Mai stâ Austro-Ungari'a pre lângă
principlele exprimate prin not'a con-
telui Andrassy dela 30 Decembre 1875
in memorandumu dir Berlinu dela 15
Maiu 1876 si in conferinti'a dela Con-
stantinopole, si déca stâ: 2. aprobéza
guvernulu demonstratiunile turcofile
ale magiariloru prin care se compro-
mite politic'a austro-ungurésca si se

vatema simtiemintele nationale ale milioneloru de cetetieni de nationalitate slavica? Alta interpelatiune a fostu cea a deputatului A. Németh pentru mesurile politiane in giurulu casei deputatiloru si a trei'a a lui Ern. Simonyi in privintia onoru date despre pactulu cu Cislaitani'a pre cari regimulu le-a promisut cu 9 luni inainte ca le va dá casei spre studiare si nu le-a mai datu pâna in diu'a de astadi. Pactulu se vede ca inca nu e nici

acum „perfectu“, dupa cum erá vorb'a. Directiunea banței națiunale face inca mari dificultăți, nevoindu a se acomoda întielesurilor dintre ambe guvernele. „N. fr. Pr.“ a publicatu unu pactu privitoriu la banța si „P. Ll.“ 'lu reproduce; adauge inse in acelasi numeru, ca asiá dupa cum se afla pactulu publicatu dupa „N. fr. Pr.“ nu este esactu, ci in testulu celu adeveratu mai suntu locuri cari in publicare lipsescu cu totulu. Adausulu acest'a se pare a avé misiunea de a mai mulcomi spiritele intaritate asupra pactantului nostru ministeriu si adeca a le mulcomi prin lucruri, necunoscute.“

Ministrului presedinte Tisz'a i resaru dificultățile că bureții. După ce în diet'a și în press'a țierei a fostu espusu loviriloru celoru mai nemilose pentru procedur'a sea și rezultatele câștigate în atacarea bancei, mai vine acum și „A. A. Ztg.“ sa-i amarasca dilele, dicendu-i ca este o mediocritate, omu imprudentu și nepoliticu, ca provoca cestiuni pe cari nu este în stare sa le domineze și cu atâtu mai puțin sa le deslege, din care cauza energi'a lui mai multu strica de câtu direge.

Favoru de vre-unu folosu lectiunile aceste pentru ministeriu si pentru intregu chauvinismulu magiaru? nu putem scî, viitoriulu ne vai aratá in curendu.

Dieta va mai lucra numai pana la 22 sau 23 l. c. si apoi se va amana, dupa unele foi, pana in Iunie. In privinta convocarii delegatiunilor inca nu s'a facut pana acum nimic'a.

Intr'aceea dincolo de Lait'a se petrecu lucruri inocente, sub forme, cari nu bat la ochi, si totusi, nu fara cuventu, l se atribuie insemnatate politica. Cu ocaasiuea unui „commers“, la infiintia- rea „reuniunei academice de lectur nemtiésca austriaca,“ cavalerulu d *Schmerling* s'a adresatu câtra junime nemtiésca austriaca cu o cuventar primita cu multu entusiasmu. *Schmerling*, premitiendu sfatulu cum sa s pörte junimea pâna e la universitate o invatia ca dupa ce a pasitu in viét publică, negenata sa arete bârn'a in ochii aceluia ce cauta paiulu in ochiulu austriaculu. Cu privire la starea cea trista a imperiulu aduce junime aminte ca paginile istoriei dovedesc ca a mai fostu si alte dâti asiâ, si dupa probe grele imperiulu a sciutu sa s radice si sa ocupe unu locu onorificu in Europ'a. „Firesce, continuâ, numa atunci cându tôte popórele s'au unitu sub flamur'a „*négra galbina*“ (aplause). Si asiâ sa fia si in viitoriu. Fiti misu sinari ai simtiului austriacu ai mandriei austriace! Aveti dreptu a ve mandri cu Austri'a! si in viitoriu veti avé dreptu sa ve mandriti cu Austri'a! La *commers* a mai luat'u pate presiede dintele casei deputatiloru Dr. *Reichbauer*, deputatii *Herbst*, *Suess*, *Kurand* si alte persóne, cari au datu festivitâtiei o insemnatate care trece presté nivelulu unui *commers* obicinuitu.

Politica estera este inca totu in stagnatiune. „National Ztg.“ din Berlin afla din isvoru autenticu, ca la Petersburg prevaléza parerea, ca Pórtia nu va apelá la noroculu armelor, ci va face concessiunile ce s'au pretins dela dens'a. *Salisbury* au distrusu cea din urma sperantia a Turciei in vre-aliantia. Firesce in Constantinopolu suntú lucrurile afara de calculii ománesci. Russi'a, in cátu va fi cu putin-tia, va evitá resbelulu. dára la cas-

ca va trebui să-lu pörte, 'lu va purtă cu tötă energi'a. Russi'a sperăza dela celelalte puteri o neutralitate binevoitoare.

För'a oficială din Belgradu publică proclamatiunea principelui Milanu, prin carea vestesce poporului serbescu că a facutu pace cu turcii. Negotiațiile de pace între Muntenegru și Turci'a s'au amanatu în urm'a pretensiunilor muntenegrene. Muntenegru pretinde: regularea marginilor, cederea portului dela Spizza, navigațiune liberă pre laculu dela Scutari și pre riulu Boian'a.

Abi'a anunciarămu în rendulu trecutulu revoluțiunea miriditoru și astadi cetimu că tötă Albani'a e în ferbere. Si pentrucă scirea acést'a sa nu remana izolată înregistrămu mai departe, că iera s'au inceputu luptele între turci și insurgentii bosniaci.

Turcii suntu törte îngrijați de o eventuală ocupatiune austriacă în Bosni'a.

Universitatea nat. sas. din fostulu fundu reg.

Amu întielesu că corporatiunea acést'a va fi convocată pe 19 Martiu st. n. Ne grabimu asi'a dăra a comunică dispozițiunile privitoare la împărțirea cercurilor electorali, la modulu alegerilor etc. la universitate în următoarele:

Dispozițiuni

despre împărțirea cercurilor de alegere precum și despre modulu de alegere pentru universitatea natiunei sasesci ce se va întruni pe bas'a articolului de lege XII din anulul 1876.

Statorite după ascultarea universității prin ordinațiunile în ministeriu reg. ung. de în. terne din 8 Februaru 1877. Nrulu 711 și din 2 Martie 1877, Nrulu 951.

A. Împărțirea cercurilor de alegere.

Stabilindu-se dejă prin art. de lege XII § 8 pct. d), alinea 1, că cetățile fostului fondu regescu au se formeze pentru sine siepte cercuri de alegere și se tramita 9 reprezentanti în universitatea natiunei sasesci, și anume: cetățile Sibiiu și Brasiovu câte doi; cetățile Sighisior'a, Mediasiu, Sasu-Sebesiu și Orestie câte unulu; celelalte părți ale fundului regiu se împartu deocamdata și anume până la decederea pe calea legale a întrebărei despre pretensiunile ce se voru ivi la averea universității sasesci în următoarele 11 cercuri de alegere:

I. *Cerculu de alegere Sabiiu* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu alu Sabiiului inclusive și comunele ce apartienu la scaunele filiali Saliste și Talmaciu, precum și comunele militare confinari anectate la fostulu scaunu alu Sabiiului.

II. *Cerculu de alegere Brasiovu*, cuprinde tötă comunele rurale din fostulu districtu Brasiovu, inclusive asi'a numitele siepte sate, apoi comunele Apati'a, Grisb'a și Ujfalu.

III. *Cerculu de alegere Sighisior'a*, cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Sighisior'a.

IV. *Cerculu de alegere Mediasiu*, cuprinde tötă comunele rurale din scaunulu Mediasiu de mai înainte.

V. *Cerculu de alegere Bistrit'a* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu districtu Bistrit'a.

VI. *Cerculu de alegere Sasu-Sebesiu* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Sasu-Sebesiu.

VII. *Cerculu de alegere Orestia* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Orestia.

VIII. *Cerculu de alegere Cincu mare* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Cincu mare.

IX. *Cerculu de alegere Cohalmu* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Cohalmu.

X. *Cerculu de alegere Nocrichiu* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Nocrichiu.

XI. *Cerculu de alegere Mercurea* cuprinde tötă comunele rurale din fostulu scaunu Mercurea.

Fia-care dintre aceste 11 cercuri de alegere alege prin alegatorii dietali câte unu deputatu în universitatea natiunei sasesci.

B. Statutu pentru esecutarea alegerilor.

§. 1. Pentru a esecută alegerea membrilor la adunarea generală a universității sasesci în cetățile Sibiiu Brasiovu, Sighisior'a, Sasu-Sebesiu, Orestia, Mediasiu și Bistrit'a, precum și în cele unspredece (11) cercuri de alegere statorite de mine conformu cu îndrumarea §-lui 8 art. de lege XII din 1876 în întielesulu §-lui 9 din acést'a lege, comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru deléga din casu în casu pentru fia-care cetate, respective pentru fia-care cercu o deputatiune ce consiste din unu presiedinte, vice-presiedinte, unu notariu și unu vice-notariu.

§. 2. Deputatiunea pentru fia-care cetate, respective pentru fia-care cercu de alegere, se pöte denumi numai din sinulu acelor cetățieni ce suntu îndreptățiți la alegerea de deputatu dietalu în respectivă cetate seu respectivulu cercu de alegere.

§. 3. Alegerea în fie-care cetate și în fie-care cercu electoralu trebue să se faca într'un'a și aceiasi di, pe care o va determină comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru.

§. 4. Din partea cetățitoru enumerate în §. 1. alegerea se săversiesce în cetate respectivă, ear' loculu pentru seversirea alegeri în celelalte 11 cercuri electorali 'lu designéza comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru, luandu în consideratiune indepartarea comunelor ce apartienu cercului, una de alta, asi'a, că acell'a precātu se va putea se fie în centrulu cercului.

§. 5. Ordinea, în care au se vina comunele din cercurile de alegere, precum și partile ce alegeu în cetati, o statoresce comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru; elu transmite presiedintilor electorali și lista nominală a alegătorilor dietali din respectivele cetati și din comunele ce apartienu cercurilor electorali, pe care o va procură din oficiu, și dispune, că terminulu de alegere să se publice prin deregatoriile competente la tempulu seu.

§. 6. De sustinerea liniscei și a ordinei se îngriješce oficiulu administrativu concerninte.

§. 7. Presiedintele electoralu deschide actulu alegeri în diu'a și loculu ficsatu de comitele sasiloru la 8 öre diminiția și-lu incheie la 6 öre sër'a.

§. 8. Fie-care alegatoru din cetate sau din cercu pöte sa propuna unu candidat, insa numai din sinulu celoru inscriși în list'a nominală a alegătorilor dietali din cetățile situate în fostulu fundu regiu seu din unu atare cercu. Acést'a propunere e de a se presentă în scrisu seu insinuă verbalu presidiulu în termenul de o jumetate öra după deschiderea actului de alegere.

In acell'a si tempu cu propunerea e de a se designă pentru fie-care candidat unu barbatu de încredere.

Presiedintele electoralu în cetatea, respective cerculu, unde duce presidiulu la actulu de alegere, nu pöte fi alesu membru la adunarea generală a universității sasesci.

§. 9. Déca în terminulu de o jumetate öra după deschiderea alegeri s'a propusu numai unu individ, presiedintele declara alegerea de terminata și pe individulu respectiv de membru la adunarea generală a universității sasesci.

Propunendu-se la tempulu seu mai multi individi de candidati și cerendu 10 membri votarea, presiedin-

tele electoralu e îndatoratu a o ordină și în casulu acesta votarea are se încépa la noué (9) öre diminiția și sa se continue neîntreruptu până sër'a la siése (6) öre.

§. 10. La alegere au votu numai aceia, cari suntu inscriși în list'a electorale, dăra dreptulu lor de votare și 'lu potu esecută numai în cetatea seu cerculu, în care suntu inscriși.

Nici unu'a dintre cei inscriși în list'a electorale nu i se pöte refusă votarea.

§. 11. În localulu de alegere li e permis a fi de fatia numai membriloru din deputatiunea pentru primirea voturilor, barbatiloru de încredere și oficialulu administrativu; apoi afara de acéstia, precātu tempu votéza alegatorii acelei cetati seu comuni, unu membru din deregatori'a comunale, și alegătoriloru provocati a si dá voturile lor.

§. 12. Comunele seu partile cetatei suntu de a se admite la votare în ordinea precisată de comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru.

Acei alegatorii, cari în timpulu cându după ordinea stabilită fiindu rendulu la comun'a seu cetatea lor nu s'au pututu insinuă la votare, potu se si dea voturile loru după ce au votatu ceilalti alegatorii, déca acést'a se mai pöte face înainte de öra a siése de sër'a din diu'a ficsată pentru acést'a.

Dupa siése (6) öre sër'a nu este permis a mai primi nici unu votu.

§. 13. Votarea se face publicu și verbalu, și adeca cu privire la cetățile Sibiiu și Brasiovu din partea fie-cărui alegatoriu de odată pentru câte doi membrii.

Comuna, la care apartiene votantulu, numele votantulu și votulu seu trebue inscrișu pe locu în col'a rubricată.

§. 14. Neprimindu nici unulu dintre candidati majoritatea absolută se face de nou votare asupra acelor doi candidati, cari relativu au avutu cele mai multe voturi, terminulu pentru acést'a votare precum în genere pentru ori-ce alegere suplétoria ce ar' resultă, 'lu statoresce comitele supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru.

§. 15. Presiedintele electoralu incheie la siése (6) öre sër'a list'a nominală a votantiloru și subscie împreuna cu notariulu doué esemplare din tr'ens'a, precum și protocolulu despre decursulu votării.

§. 16. Fie-care deputatiune pentru primirea voturilor duce protocolu despre totu decursulu votării și acell'a are sa cuprinda:

- a) numele cetatii alegatöre, respective alu cercului;
- b) numele membriloru deputatiunii și alu barbatiloru de încredere ai candidatiloru;
- c) loculu și tempulu alegeri;
- d) numele candidatiloru;
- e) în casu déca s'a ordinaru alegerea, tempulu începerei și resultatulu ei finalu.

În protocolu nu e permis a se dá locu nici protestelor, nici ori carei alte observari.

Protocolulu se subscie de presiedinte și de notari.

§. 17. Protocolulu și cölele rubricate de votare suntu de a se face în doué esemplare.

Unu esemplaru e de a se estradă pe locu celui alesu seu de a i se trimite pe langa recipisa.

Alu doilea esemplariu împreuna cu lista nominală a alegătoriloru e de a se trimite comitelui supremu alu comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru, care 'lu va depune în archivulu comitalu sasescu.

Celui alesu i servesce protocolulu de alegere de litere credentiale.

Atātu formularie de protocöle câtu și cöle rubricate de votare le dá comitele sasiloru respectiviloru pre-

siedenti electorali în numeru sufficientu.

§. 18. Asupr'a validității alegeriloru atacate prin petitiuni decide adunarea generală a universității.

§. 19. Spesele împreunate cu alegerea, de ori-ce natură ar' fi ele, se plătescu din cass'a universității sasesci.

Nr. 152/praes. 1877.

Spre insciintare și publicare edată.

Sibiiu, în 5 Martiu 1877.

Comitele supremu alu Comitatului Sibiiu că comite alu sasiloru:

Wächter m. p.

Colecțiune

de materii, relative la matrimoniu și divortiu în biseric'a gr. or.

(Urmare.)

X.

Siagun'a în carticic'a „cunoscintie despre casatorii din an. 1854 în §. 13. aduce după codulu civilu austriacu §. 115. următoarele motive de divortiu pentru credinciosii bisericei gr. or.:

1. Cându vre-o parte se face vinovată de adulteriu.
2. Cându vre-o parte se face vinovată de o crimă, carea trage după sine o pedépsă de celu putienu 5 ani carceru.
3. Cându o parte parasesce din reutate pe cealaltă, și fiindu ubicatiunea sea necunoscută, nu se va înfatisiă în decursu de 1 anu, după citatiunea publică.
4. Curse periculöse vietiei seu sanătăției.
5. Repetite maltratări grele.
6. Ur'a neînvigibila, pentru carea ambele părți ceru divortiulu. Înse în casulu din urma sa nu se despartă curendu, ei sa se încerce mai înainte o deosebire de patu și méșă, chiaru și de repetite ori.

Acestea norme s'au observatu și în archidieceș'a noastră (vedi înse Compendiulu drept. canonicu de Siagun'a §. 113, unde se afla tötă motivele canonice).

XI.

Românii nostri de relig. greco-catolică înca au a se folosi de pravil'a bisericei noastre gr. or. după punctele de uniune din an. 1697.

Praes'a lor în privinti'a divortului s'au apropiatu înse în unele părți și de cea a bisericei catolice. Se vede din dissertatiunile lui Clain de Saad (în an. 1781), că în 7 casuri, nici din caus'a adulterului, care altcum și în biseric'a apuséna este motivu de nulitate a casatoriei, nu se desparte casatori'a, dar' nici despartirea de patu și méșă nu se concede, si adeca:

1. Cându barbatulu înca pörta vina la prostituțiunea seu adulterulu femeii.
2. Cându femeia s'au maritată după altulu din caus'a lungei pribe-giri a barbatulu ei, pe care l'au tie-nutu ea de mortu.
3. Cându ambele părți suntu vinovate de adulteriu.
4. Cându femeia s'au împreunatu cu altulu din eröre, tienendu pe acell'a de barbatulu ei.
5. Cându barbatulu, care este consciu de dreptulu seu de a ceré divortiu, au iertatu adulterulu femeii sale (prin împreunare, sarutări, imbratiosieri etc.)
6. Cându femeia au suferitu silă de către altulu.
7. Cându părțile pagâne trecu la creștinism, atunci barbatulu de va fi lasatu pe muierea sea, înca pagani fiindu, și aceea s'aru fi maritată după altulu e datoriu a o reprimi.

XII.

Despartirea numai de patu și méșă nu se afla basată în nici unu canonu seu lege obligatöre în biseric'a gr. or. Aceea s'au usuatu numai în tempii

